BONAIRE AGENDA

Co-produktie van ATM en NOS-televisie

Film Boka Sarantonio van Domacassé begint sterk

TUSSEN DE VELE televisiefilms die in Amerika en Europa gemaakt worden, slaat Boka Sarantonio van Pacheco Domacassé beslist geen gek figuur. Deze co-produktie van de Antilliaanse Televisie Maatschappij en de NOS-televisie oogt mooi en biedt een pittoresk beeld van een gefantaseerde vissers-gemeenschap op Curaçao.

De film krijgt een extra-dimensie, als je elk hoekje en gaatje van Curaçao kent. Je ziet dan hoe knap Domacassé uit losse elementen als de San-Pedrovlakte, de Daaibooibaai en stukken van Willemstad het fantasie-dorp Boka Sarantonio samenstelt. Een ander sterk punt van de film is het spel. Geen moment wekken de spelers de indruk amateurs te zijn, het gaat er allemaal heel natuurlijk aan toe.

Soleil (Solange Henriquez) zegt haar vader Simon (Paul Bérénos) de waarheid.

In het begin heeft de film vaart. Het is dan ook een boeiend gegeven dat Pacheco Domacassé heeft. De visser Simon (Paul Bérénos) keert na jaren terug in zijn dorp. Adelaide, zijn indiaanse vrouw uit Colombia (Diana Lebacs) valt er door haar kleding en gedrag uit de toon en ook Simon is de gewoonten van Boka Sarantonio ontgroeit. Al gauw verspreidt het gerucht zich, dat Adelaide een vloek over het dorp brengt, wat voor de barkeepster Rosoura (Rina Penso) de reden is om brua te hulp te roepen. Adelaida komt om en Simon bemoeit zich verder met niemand meer.

Tot zover is de film een prachtige verbeelding van de vreemdelingen-haat, die in elke gemeenschap schuilt. Pacheco Domacassé knoopt dit thema vast aan de terugkeer van iemand die zijn kleine gemeenschap ontgroeid is en daar nu ook een vreemde is. Een hoogst actueel thema en door de afstand die Domacassé in de tijd genomen heeft, des te overtuigender. Ook de oorzaak die hij voor de vreemdelingen-haat aanwijst, is actueel. De doodgewone broodnijd veroorzaakt nog steeds veel ellende.

Zwakker in de film is, dat Domacassé het hier niet bij gelaten heeft. De film heeft een tweede deel, waarin de dochter van Simon en Adelaide na twintig jaar terugkeert naar Boka Sarantonio om te weten te komen, wat er met haar moeder gebeurd is en waarom haar vader geen contact meer met haar wil. Het dorp mijdt haar, want iedereen wil die ouwe geschiedenis laten rusten. Rosoura neemt weer haar toevlucht tot brua, maar nu grijpt Simon in. Hij weet zijn dochter te redden en Rosoura komt om. En zowaar: opeens staat het dorp voor hem te applaudiseren.

Het tweede deel van de film is zwakker. Het tempo ligt trager en er treedt een thema-verandering op. Brua is het onderwerp geworden. Het lijkt erop dat Domacassé door dit onderwerp en haar filmische mogelijkheden geobsedeerd is geraakt. De geluids-effecten knallen de speaker uit, licht-effecten moeten het gezicht van de verwrongen Rosoura in een gat nog ijselijker maken, kortom alle registers gaan open. De thema-breuk gaat vergezeld van een stijlbreuk. Zo beheerst-woedend als Rina Penso met veel overtuigings-kracht Rosoura in het eerste deel speelde (een werkelijk prachtige rol!) zo overdreven hekserig moet ze in het tweede deel van de regisseur doen.

Op de pers-première in Hilversum ontstond na afloop enige discussie over de afloop. Vooral de plotselinge ommezwaai van het dorp was onderwerp van gesprek. Er waren mensen die zeiden dat een heftige antipathie in de Curaçaose gemeenschap inderdaad plotseling kan omslaan in een grote sympathie, zoals bij de dorpelingen het geval was. Dat mag misschien in de werkelijkheid zo zijn, in een kunstwerk moet dat voorbereid zijn, bijvoorbeeld doordat zo'n plotselingen ommezwaai in sympathie al eerder in de film voorkomt. Maar Domacassé kon zo'n ommezwaai niet tonen, omdat het onderwerp van zijn film nu juist is, dat de relaties in zo'n kleine vissers-gemeenschap muurvast liggen. De gelukkige, sympathieke afloop doet daarom afbreuk aan de grote kracht die de vertelling in het begin had.

Boka Sarantonio is een technisch gave film. Er zijn wel een paar kleine vergissingen in het decor, zoals een moderne auto die op de achtergrond het beeld van 1947 inrijdt, maar je moet goed kijken om hem te kunnen zien, dus een kniesoor die daar op let. De sfeer uit die tijd is verder mooi getroffen. Pacheco Domacassé laat zich de kans niet ontnemen om terloops oude gebruiken te tonen. Heel functioneel zijn de oude muziek-instrumenten, zoals de benta, die delen van de filmmuziek verzorgen. Als sfeermaker bijzonder goed gekozen!

Er is in het verleden heel wat afgepraat over films die Antilliaans-Nederlanse co-produkties waren. Dit keer was de formule dat het verhaal van de Antillen kwam, de spelers en de regisseur Antillianen waren en de techniek hoofdzakelijk in handen van Nederlanders was. Deze samenwerking smaakt naar meer. Het is een huwelijk tussen de Antilliaanse warmte-mensen en de koele Hollandse techniek. Een huwelijk dat volgens de inhoud van de film zou moeten mislukken, maar de film zelf is het bewijs dat zo'n huwelijk ondanks een paar strubbelingen heel gelukkig kan zijn.

Adelaida (Diana Lebacs) en Simon (Paul Bérénos) op visvangst.

Op eerste Kerstdag krijgen de Nederlandse televisie-kijkers de papiaments gesproken film tachtig minuten lang op hun scherm. Bethlehem wordt dan even Boka Sarantonio; Maria en Jozef worden Adelaide en Simon, ook voor hen is geen plaats. Het verhaal is zo oud als de wereld, Pacheco Domacassé geeft er een verrassend nieuwe glans aan.

Alleen de uitgesponnen bruadraad staat vreemd: niet omdat het Kerstmis is, maar omdat ze de regisseur ingesponnen heeft.

Op Curaçao zal de film in januari waarschijnlijk in bioscoopformaat getoond worden aan de medewerkers, waarna ze door TeleCuraçao uitgezonden zal worden.

JOS DE ROO

Vrouwen roddelen bij Fefe. Vlnr: Marita (Irene van Grieken), Chepita (Nydia Ecury) en Fefe (Eligio Melfort).